

Nr 55

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående statsgaranti för lån till hantverks- och småindustriföretag under budgetåret 1955/56; given Stockholms slott den 21 januari 1955.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

John Ericsson

Propositionens huvudsakliga innehåll

Riksdagen medgav föregående år, att statsgaranti för lån till hantverks- och småindustriföretag fick tills vidare beviljas intill ett belopp av 10 milj. kronor. Kungl. Maj:t har utfärdat kungörelse (1954: 409) med vissa bestämmelser om dylik garanti. Intill den 1 januari 1955 har garantier beviljats för lån till ett sammanlagt belopp av i runt tal 3 milj. kronor. Det beräknas, att nyssnämnda belopp av 10 milj. kronor kommer att till större delen tagas i anspråk under innevarande budgetår. I propositionen föreslås, att riksdagen medgiver, att statsgaranti för lån till hantverks- och småindustriföretag må jämväl under budgetåret 1955/56 beviljas intill ett belopp av 10 milj. kronor.

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 21 januari 1955.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LANGE.

Efter gemensam beredning med cheferna för social- och finansdepartementen anmäler chefen för handelsdepartementet, statsrådet Ericsson, fråga om statsgaranti för lån till hantverks- och småindustriföretag under budgetåret 1955/56 samt anför därvid följande.

Efter förslag av Kungl. Maj:t i propositionen nr 210/1954 har riksdagen medgivit, att statsgaranti för lån till hantverks- och småindustriföretag må i enlighet med vad i propositionen förordats tills vidare beviljas intill ett belopp av 10 000 000 kronor (BU: 29, Rskr: 318). Ifrågavarande stödverksamhet är enligt vad som anfördes i propositionen avsedd att tills vidare bedrivs på försök. Med stöd av riksdagens beslut har Kungl. Maj:t den 4 juni 1954 utfärdat kungörelse (nr 409) med vissa bestämmelser i ämnet. Dessa bestämmelser innebär i huvudsak följande.

Statlig garanti (lånegaranti) kan av Kungl. Maj:t beviljas för lån till hantverksföretag, småindustriföretag eller annat därmed jämförligt företag, som tages i bankaktiebolag, sparbank, jordbrukskassa eller annan kreditinrättning, vilken godkännes av Kungl. Maj:t. Lån, för vilket garanti beviljats, benämnes industrigarantilån. För handläggning av ärenden rörande lånegaranti skall i varje län finnas ett lokalorgan. I län, där företagareförening med rätt att utlämna lån av statsmedel finns, utgör föreningen lokalorgan. I annat län är riksbankens kontor lokalorgan.

Lånegaranti kan beviljas för lån, avsett för nybyggnad, tillbyggnad eller ombyggnad av fabriks- eller verkstadslokal eller utförande av mera omfattande förbättringsarbeten i sådana lokaler, för anskaffning av maskiner, arbetsredskap eller verktyg samt, där särskilda skäl föreligger, för täckning av behov av rörelsemedel. Vid prövning av ärende rörande lånegaranti fästes särskilt avseende vid företagsledarens yrkesmässiga egenskaper och personliga förutsättningar i övrigt, i vilken utsträckning eget kapital insatts i rörelsen, i vad mån de åtgärder, för vilka lånet är avsett, är ägnade att befrämja företagets lönsamhet samt i vad mån nämnda åtgärder kan väntas medföra önskvärda verkningar ur sysselsättnings- och lokaliseringssyn-

punkt. Sistnämnda omständighet beaktas särskilt, då fråga är om lån för nyetablering eller utvidgning av företag.

Lånegaranti beviljas i regel icke för lån, där sådan säkerhet kan erbjudas, att lånet bör kunna utlämnas av enskild kreditinrättning enligt vedertagna bankmässiga grunder.

Industrigarantilån skall vara avsett att genom årliga avbetalningar återbetalas inom viss tid, i regel tio år. Där särskilda skäl föreligger, kan dock med avbetalning få anstå högst två år från första lyftningsdagen.

För industrigarantilån skall låntagaren ställa den säkerhet, som med hänsyn till hans ekonomiska ställning och förhållanden i övrigt kan påfordras.

I kungörelsen meddelas vidare vissa bestämmelser om lokalorganens skyldigheter och befogenheter samt om vad långivare och låntagare har att iakttaga i samband med industrigarantilån. För närmare kännedom om dessa bestämmelser torde få hänvisas till kungörelsen.

Vissa ytterligare av Kungl. Maj:t den 4 juni 1954 meddelade föreskrifter och anvisningar för lokalorganens handläggning av ärenden rörande lånegaranti har genom särskild ämbetsskrivelse delgivits samtliga företagareföreningar och fullmäktige i riksbanken.

Till handelsdepartementet hade den 1 januari 1955 inkommit 78 ansökningar om lånegaranti avseende ett sammanlagt lånebelopp av 7 729 131 kronor. Intill samma dag hade 59 ansökningar avseende en lånesumma av tillhoppa 4 807 881 kronor varit föremål för Kungl. Maj:ts prövning. I anledning av ansökningarna hade i 28 fall lånegaranti beviljats för lån å sammanlagt 2 942 000 kronor. I ett av dessa fall avsåg beslutet, som fattades den 10 september 1954, garanti för lån å 500 000 kronor till ett företag i Töre kommun, vilket av Töreutredningen, med hänsyn till de särskilda samsättningsförhållandena i nämnda kommun, föreslagits skola erhålla statligt stöd för fortsatt utvidgad verksamhet. De beviljade lånegarantierna är med avseende å lånebeloppens storlek fördelade på sätt som framgår av följande sammanställning.

Lånebeloppets storlek	Antal lån	Lånesumma kronor
Högst 25 000 kronor	4	70 000
Över 25 000, högst 50 000 kronor	8	320 000
Över 50 000, högst 75 000 kronor	4	265 000
Över 75 000, högst 100 000 kronor	7	637 000
Över 100 000, högst 300 000 kronor	3	650 000
Över 300 000 kronor	2	1 000 000
	28	2 942 000

Flertalet industrigarantilån har, såsom förutsatts, en löptid av tio år. I några fall har dock en längre amorteringstid medgivits. Sålunda förekommer bland de lån, för vilka garanti beviljats före den 1 januari 1955, två lån med en löptid av tolv år och fyra lån med en löptid av femton år.

Ytterligare bör till belysning av garantigivningens omfattning nämnas att, med undantag för nyssnämnda ärende rörande garanti för lån till ett företag i Töre kommun, samtliga i det föregående avsedda ärenden rörande lånegaranti har prövats av Kungl. Maj:t under oktober—december 1954. Sålunda beviljades garanti för lån å sammanlagt 865 000 kronor under oktober, 832 000 kronor under november och 745 000 kronor under december nämnda år. Under innevarande månad har hittills garanti beviljats för lån å tillhoppa 400 000 kronor. Inom handelsdepartementet föreligger f. n. 18 icke behandlade ansökningar avseende en sammanlagd garantilånesumma av 1 784 000 kronor.

Slutligen kan i detta sammanhang erinras om att bankoutsiktet i sitt utlåtande nr 36 till 1954 års riksdag — i anledning av väckta motioner angående den framtida utformningen av närings- och bebyggelsestrukturen i landet — anförde, att den av riksdagen beslutade kreditgarantigivningen, såvitt kunde bedömas, torde bli ett värdefullt stöd åt hantverks- och småindustrieföretag. Utskottet fann sålunda sannolikt, att frågan om en ökning av det belopp om 10 miljoner kronor, inom vilket statsgarantier fick lämnas, i en nära framtid kunde behöva övervägas, och förutsatte, att Kungl. Maj:t hade sin uppmärksamhet riktad härpå. På hemställan av utskottet beslöt riksdagen att för Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anfört i nämnda utlåtande (skr. nr 385).

Departementschefen

Genom det föregående år införda lånegarantisystemet avsågs att skapa en möjlighet för hantverks- och småindustrieföretag och därmed jämförliga företag att erhålla finansiell hjälp för nyetablering, utvidgning och rationalisering i sådana fall där eget kapital eller bankmässiga säkerheter icke kan tillhandahållas i tillräcklig utsträckning. Därjämte var avsikten att garantigivningen — i likhet med den verksamhet som med statligt stöd bedrivs av vissa företagareföreningar — skulle ingå som ett led i en ur det allmännas synpunkter önskvärd lokaliserings- och sysselsättningspolitik. Med denna åsyftas att i områden, där näringslivet har en ensidig inriktning eller domineras av konjunkturkänslig storindustri, åstadkomma en differentiering genom tillskapande eller utvidgning av livskraftig småindustri. Det gäller vidare att i vissa fall skapa ersättning för sysselsättningsmöjligheter, som äventyras genom att företag nedlägges.

Intill årsskiftet hade med stöd av riksdagens medgivande beviljats garanti för lån till ett sammanlagt belopp av i runt tal 3 miljoner kronor. På grundval av de lämnade uppgifterna om inkomna ansökningar och om garantigivningens omfattning under den senaste tiden — vilka ger anledning räkna med behov av en fortlöpande garantigivning motsvarande i genomsnitt 0,8 miljon kronor i månaden — kan förutses, att det belopp av 10 miljoner kronor, inom vilket statsgarantier nu må lämnas, kommer att till större delen vara taget i anspråk under innevarande budgetår.

Det är förutsatt, att lånegarantisystemet tills vidare skall tillämpas på försök. När praktiska erfarenheter vunnits beträffande garantigivningens verkningar, bör frågan om den fortsatta statliga stödverksamheten till förmån för hantverk och småindustri upptagas till förnyad prövning, varvid även en samordning av de nuvarande olika stödformerna bör övervägas. Något tillräckligt underlag för en dylik prövning föreligger icke för närvarande och torde ej heller kunna erhållas inom sådan tid, att förslag i ämnet kan föreläggas innevarande års riksdag. Vad som hittills förekommit i samband med lånegarantisystemets praktiska tillämpning synes emellertid ge vid handen, att detsamma fyller ett påtagligt behov; det kan förutsättas vara till gagn såväl för hantverket och den mindre industrien som ur de allmänna samhällsliga synpunkter, vilka nämnts i det föregående, och någon mera väsentlig jämkning av de principiella riktlinjerna är f. n. icke påkallad.

Med hänsyn till vad som anförts i det föregående torde av riksdagen nu böra utverkas medgivande för nästa budgetår till fortsatt garantigivning enligt i huvudsak samma allmänna riktlinjer som f. n. gäller. Det må visserligen nämnas att det för riksdagen nyligen framlagda förslaget till ny banklag bl. a. innefattar bestämmelser, som möjliggör för bankaktiebolag att fr. o. m. år 1956 till småföretagare lämna kredit utan särskild säkerhet — s. k. blancokredit — till ett belopp i varje särskilt fall av högst 75 000 kronor och sammanlagt högst en tiondel av bolagets eget kapital. Därest riksdagen bifaller detta förslag, kan självfallet behovet av statlig lånegaranti komma att något minska. I vilken utsträckning detta blir fallet synes emellertid, med hänsyn bl. a. till de inskränkningar som föreslagits beträffande den nya kreditformen, synnerligen ovisst, och i varje fall kan det antagas, att under den första tiden någon mera betydande blancokreditgivning icke kommer till stånd. Jag anser fördenskull, att särskilt avseende icke nu bör fästas vid den eventuella möjligheten till dylik kreditgivning, utan föreslår, att det belopp, inom vilket statsgarantier bör få lämnas under nästa budgetår, bestämmas till samma belopp som under innevarande budgetår eller 10 miljoner kronor.

Det torde ej vara erforderligt att för nästa budgetår upptaga särskilt anslag för att täcka förluster i anledning av dessa garantiåtaganden.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva, att statsgaranti för lån till hantverks- och småindustriföretag må under budgetåret 1955/56 beviljas intill ett belopp av 10 000 000 kronor.

Kungl. Maj:ts proposition nr 55

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Lennart Blom